

2. ΠΡΟΣΠΑΘΕΙΕΣ ΓΙΑ ΤΟΝ ΕΚΣΥΓΧΡΟΝΙΣΜΟ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΑΣ

Η κατάσταση της χώρας στο δεύτερο μισό του 19 ^{ου} αιώνα

- **Τα σύνορα ήταν ασφυκτικά** [Συνέδριο του Βερολίνου (1878): η Ελλάδα δεν είχε ακόμη απελευθερώσει με τις δυνάμεις της τα αλύτρωτα μέρη του έθνους, την Ήπειρο, τη Μακεδονία, τη Θράκη, την Κρήτη και τα νησιά του Αιγαίου].
- **Μόνο το εμπόριο παρουσίαζε αξιόλογη ανάπτυξη**, εξαιτίας των Ελλήνων της Διασποράς.

Παράγοντες που επιβράδυναν τον εκσυγχρονισμό και την κοινωνικοοικονομική ανάπτυξη της Ελλάδας:

- 1) οι τεταμένες σχέσεις της αφενός με τις μεγάλες δυνάμεις της Ευρώπης και αφετέρου με τις γειτονικές χώρες
- 2) η πολιτική αστάθεια
- 3) η ανασφάλεια στην ύπαιθρο
- 4) η χαμηλή πίστη της χώρας διεθνώς.

Τι σήμαινε ο όρος εκσυγχρονισμός τη δεδομένη ιστορική στιγμή;

- ✓ δημιουργία ισχυρού τακτικού στρατού και πολεμικού ναυτικού
- ✓ ανάπτυξη οδικού και σιδηροδρομικού δικτύου, καθώς και ταχυδρομικού και τηλεγραφικού δικτύου
- ✓ εισαγωγή νέων καλλιεργητικών μεθόδων στη γεωργία
- ✓ εμπέδωση της τάξης και της ασφάλειας στις μετακινήσεις και στις μεταφορές
- ✓ ανάπτυξη του πιστωτικού συστήματος και της διεθνούς πίστης της χώρας.

Προϋποθέσεις για τον εκσυγχρονισμό:

- εξεύρεση οικονομικών πόρων και ορθολογική διαχείρισή τους
- ορθολογικός προσδιορισμός των εθνικών προτεραιοτήτων και αμετάκλητη προσήλωση στην εξυπηρέτησή τους.

Ωστόσο, η **Μεγάλη Ιδέα** επισκίασε κάθε άλλη εθνική προτεραιότητα, παρότι οι αντίπαλοί της υποστήριζαν ότι αποτελούσε τροχοπέδη για τον εκσυγχρονισμό.

Το μεταρρυθμιστικό πρόγραμμα του Χαρίλαου Τρικούπη

Δεκαετία 1880: ο Χαρίλαος Τρικούπης προώθησε ευρύ πρόγραμμα μεταρρυθμίσεων και δημόσιων έργων. Πιο συγκεκριμένα:

- μείωσε στο μισό τον αριθμό των βουλευτών
- καθόρισε αυστηρά κριτήρια επιλογής των δημοσίων υπαλλήλων
- προώθησε αλλαγές στα Σώματα Ασφαλείας και αναδιοργάνωσε τον στρατό και τον στόλο
- αύξησε τον αριθμό των σχολείων και των μαθητών και προώθησε τον εκσυγχρονισμό του εκπαιδευτικού προγράμματος
- ευνόησε τη βιομηχανική ανάπτυξη
- επέκτεινε το οδικό και σιδηροδρομικό δίκτυο
- προσπάθησε να προσελκύσει κεφάλαια από τον παροικιακό ελληνισμό

Το εκσυγχρονιστικό πρόγραμμα του Ελευθέριου Βενιζέλου

Ο Ελευθέριος Βενιζέλος: προσκλήθηκε από την ηγεσία του Στρατιωτικού Συνδέσμου που είχε ηγηθεί το 1909 του κινήματος στο Γουδή.

Το 1911 ο Βενιζέλος προώθησε τις μεταρρυθμίσεις του μέσω της αναθεώρησης του Συντάγματος του 1864. Ειδικότερα:

- μείωσε την πλειοψηφία από το ήμισυ των βουλευτών στο ένα τρίτο
- απέκλεισε την εκλογή εν ενεργεία αξιωματικών των ενόπλων δυνάμεων στο αξίωμα του βουλευτή (ασυμβίβαστο)
- όρισε τη δυνατότητα του κράτους να απαλλοτριώνει περιουσιακά στοιχεία των πολιτών χάριν του δημοσίου συμφέροντος
- καθιέρωσε τη μονιμότητα των δημοσίων υπαλλήλων
- εκσυγχρόνισε το στρατό και το στόλο (μετακαλώντας Γάλλους και Άγγλους ειδικούς).